

Kázání z 13.6.2009 – Csaba Čák

Mar 4,26 – 34, Samočinny růst

Dále řekl: „S královstvím Božím je to tak, jako když člověk vhodí semeno do země; at' spí či bdí, v noci i ve dne, semeno vzchází a roste, on ani neví jak. Země sama od sebe plodí nejprve stéblo, potom klas a nakonec zralé obilí v klasu. A když úroda dozraje, hned hospodář pošle srp, protože nastala žeň.“ Také řekl: „K čemu přirovnáme Boží království nebo jakým podobnostím je znázorněno? Je jako hořčičné zrnko: Když je zaseto do země, je menší, než všechna semena na zemi; ale když je zaseto, vzejde, přerůstá všechny byliny a vyhátní tak velké větve, že ptáci mohou hnízdit v jejich stínu.“ V mnoha takových podobnostech mluvil jim slovo tak, jak mohli slyšet. Bez podobností k nim nemluvil, ale v soukromí svým učedníkům vykládal.

Slyšeli jsme velice známé podobnosti o zasetém semenu a hořčičném zrnku, jak jsou nadepsána v ČEP. Jiné jméno pro první z nich by mohlo znít samočinny růst. v 28: „Země **sama od sebe** plodí nejprve stéblo, potom klas a nakonec zralé obilí v klasu.“ V původním jazyku NZ řečtině, je zde použito řecké slůvko „*automaté*“. Překládáme jej do češtiny: spontánně, samočinne, automaticky či samo od sebe.

Když slyšíme slovo automat dnes, jistě si představíme něco zcela úplně jiného, než co slyšel a myslel autor biblického textu. Není tajemstvím, že dnešní život je určován technologiemi. Původně měla automatizace (třeba výrobních procesů) urychlit naplnění lidských potřeb a poptávky. Žel dnes technologie nenaplnují potřeby, ale poptávku určují. Jako důsledek tohoto vývoje vidíme, jak jsou si lidé stále cizější, jak se snižuje skutečná mezilidská komunikace a porozumění, vztahy se stávají stále povrchnější.

„V srpnu roku 1998 jsem si v rámci vědeckého pokusu nechal do levé ruky chirurgicky implantovat čip. Na Readingově univerzitě byl zřízen Dům kybernetiky, s jehož sítí se může tento čip navzájem ovlivňovat. Když projdu vstupními dveřmi, jsem uvítán slovy: Hallo, professor Warwick. Když se přiblížím ke své kanceláři, počítač vstoupí do mé webové stránky a informuje mne o všech e-mailech, které mi došly. Když jdu do laboratoře, dveře se automaticky otevírají.

Implantát se skládá ze skleněné tobolky obsahující elektromagnetickou cívku a množství křemíkových čipů. Když je do cívky vyslán radiofrekvenční signál, obvykle přes vstup do dveří, generuje se elektrický proud napájející obvody křemíkového čipu, jenž pak vyšle signál. A tento jedinečný signál počítačová síť rozezná... At' však lidé jednou budou připojeni k síti implantátem nebo ne, dostáváme se k témuž: Naše budoucnost přímo závisí na inteligenci strojů. Jakmile bude jednou síť strojů obdařena fyzickými schopnostmi vládnout inteligenci srovnatelnou s naší, narazíme na mimořádné problémy, které nebudeme schopni překonat. Být přímo napojen na síť bude znamenat, že se každý z nás stane jen malým uzlíčkem v celkovém systému strojů. Inteligentní síť bude rozhodující a nejsilnější silou. No a lidé - at' již připojeni nebo ne – budou jejichmi hračkami.“¹

Člověk a jím stvořené technologie „automaticky“ nahradí vše a snad i Pána Boha. Bůh proto již nebude potřeba. Také různé jiné lidské teorie, již v minulých stoletích, směřovali k obdobným závěrům. Vše bude samočinne a automatizované.

¹ Kevin Warwick (*1954 v Coventry) je profesorem kybernetiky na Univerzitě v Readingu. V ČR mu byla udělena hodnost doktora technických věd. Zabývá se umělou inteligencí, řízením a robotikou. V češtině mu vyšla kniha Úsvit robotů, soumrak lidstva (orig. March of the machines).

Jak je to však s biblickým pojetím slova „*automaté*.“ V NZ se nachází 2x. Jeden výskyt je v již čteném podobnoství a druhý ve Sk 12,10. „*Prošli první stráží, pak druhou, a přišli k železné bráně, která vedla do města; ta se jim sama od sebe otevřela. Vyšli ven, prošli jednou ulicí a tu mu náhle anděl zmizel.*“

Jako v prvním případě samočinného růstu, ani zde v druhém nemýslí text Písma na samočinno v technickém smyslu slova. V Jeruzalémě doby Kristovy jistě neměli „brano otvírá, či zavírá samo.“ V biblickém pojmání znamená „*automaté*“ – bez lidské spolupráce, bez přičinění člověka... jen **působení skryté moci Boží**.

Pozorným čtením slov těchto slov Písma je možné vyvodit několikeré poučení. Jedním z nich je to, že ne na vše člověk stačí sám. Jak jsme slyšeli v úvodním čtení evangelia Marka – setba semínek se vykonává lidským působením, rozséváním, ale jak všichni víme, rozséváči si zrnka nevyrobili sám, ani do nich nevloží život. Abychom dosáhli hodnot je potřeba i lidského úsilí. Podobnoství nám připomíná, že člověk nemá být líní a lehkomyšlný. V životě nejde jenom čekat na Boží dary, i když jsou třeba tím nejněžnějším. Moudrý hospodář ví, kdy a jak má pečovat o půdu, kdy je vhodné semínko zasít a také jak správně pečovat o jeho vzrůst. Moudrý hospodář také ví, že neurychlí růst tím, že bude mladou rostlinku pravidelně popotahovat ze země, aby vyrostla co nejdřív. Vzešlou setbu nechává v klidu růst a svěří ji skryté péči Boží. Žalmista na to konto říká: Ž 126,6 „*S pláčem nyní chodí, kdo rozsévá, s plesáním však přijde, až ponese snopy.*“ EGW v knize Kristova podobnoství píše: „*Práce rozséváče je práce viery. Rozséváč nemůže chápat tajemstvo klíčení a rastu. Spolieha sa však na Božiu moc, ktorá toto zaručuje. Zemědělec pri rozsievání zrna zdánlivo mrhá drahocenným obilím, ktoré by jeho rodine mohlo poskytnúť chlieb. Ak chce získať oveľa viac, musí sa zdať časti toho, čo má dnes. Rozsieváč seje zrnko do zeme a očakáva mnohonásobný zisk z bohatej žne. Podobne majú pracovať aj Kristovi služobníci. V nádeji smú očakávať, že zasiate zrnko prinesie úrodu.*“ Pochopil to také biblický kazatel, jelikož píše: Kaz 11,6 „*Rozsévaj svoje símě zrána, nedopřej svým rukám klidu do večera, neboť nevíš, zda se zdaří to či ono, či zda obojí je stejně dobré.*“

Někdy se nám může zdát, že námi setba nevychází a neroste. Tak se snažíme růstu různě pomáhat a někdy vyvíjíme na své posluchače nátlak. Nebo použijeme zkratky a zkratkovitá řešení, abychom dosáhli cíle co nejdříve. Podobnoství nás ovšem učí, že nic dobrého se nezdaří bez trpělivosti. Někdy roste Boží setba pomalu a je potřeba hodně trpělivosti a vitězství nad vlastní nedočkavostí. Nemusíme se však trápat a bát, když se nám zdá, že to co jsme zaselí, nekličí. Když si vzpomenu na Abraháma a na to, jak dlouho trvalo, než se v jeho životě naplnilo Boží zaslíbení, že se mu narodí potomek a kolik životních strastí musel překonat... říkám si v kontextu dnešního podobnoství – Bůh se

ujímá toho, nač sám nestačím. Je toho možná mnoho, co jsme začali a nedodělali, nestihli, nebo snad neudělali nejlépe. Často se tím také trápíme. Otázka vystupující ze slov dnešního podobnoství však zní... „Máš zaseto?“ Když máš, tak buď trpělivý a čekej. V dobré naději, že Bohem požehnaná půda a snad i země lidských srdcí vydá časem úrodu. (říká prof. Heller)

No a někdy se také může stát, že ten kdo žne, nebude tentýž, který rozséval. Naznačují to i slova Ježíše Krista u Jan 4,36-37 „*Již přijímá odměnu ten, kdo žne, a shromažďuje úrodu k věčnému životu, aby se společně radovali rozséváč i žnec. Přitom je pravdivé rčení, že jeden rozsévá a druhý žne.*“ To ovšem není důvod k malomyslnosti.

V původním jazyku našeho podobnoství nalezneme také řecké slůvko (v. 27) „*blastanó*.“ Zpravidla je tlumočeno do češtiny výrazy: pučet, růst, zazelenat se, nést ovoce. Již jsme mluvili o tom, že jak zazelenání, tak růst či úroda ovoce je z největší míry výsledek skrytého působení Božího a jen z části trpělivé péče moudrého hospodáře. Snad chci jen poukázat na pestrost a barevnost toho, jak různě se může projevat ono skryté a tajemné působení Hospodinovo. Jednou je to zelený pupen, jindy jsou to plody a někdy třeba květ. Výsledky Božího působení jsou různé. Jednou se nám můžou, z lidského pohledu zdát zcela nenápadné a jindy zase velkolepé. Asi to byla velká věc, když Áronova hůl v truhle smlouvy zazelenala. (Žid 9,4) No asi již tak velkolepý, z lidského pohledu, není jeden malý pupen na pučící větvi. Však z pohledu nebes to může být jinak. Není naší (lidskou) věcí posuzovat skryté Boží působení.

Nechme hodnocení a soudy na tom, který nejlépe ví jak koho a co ohodnotit. Samotná slova podobenství o hořčičném zrně nás na to upozorňují. Na začátku je to nejmenší semínko z nejmenších. No a na konci to malé nenápadné semínko přeroste všechny kolem. Mar 4,30-32 " *Také řekl: „K čemu přirovnáme Boží království nebo jakým podobstvím je znázorníme? Je jako hořčičné zrnko: Když je zaseto do země, je menší, než všechna semena na zemi; ale když je zaseto, vzejde, přerůstá všechny byliny a vyhátní tak velké větve, že ptáci mohou hnízdit v jejích stínu.“*

SZ pozadí termínu „*automaté*“ nacházíme v hebr. výrazu „*sáfiach*.“ Výskyt hebr. „*sáfiach*“ také není velmi početný. Nacházíme tento termín v Pismech SZ tři krát. V Lv 25,5 a 11 ... v 5 „*Co po tvé žni samo vyroste, nebudeš sklízet, a hrozny z vinice, kterou jsi neobdělal, nebudeš sbírat. Země bude mít rok odpočinutí...“* v 11 „*Padesátý rok vám bude létem milostivým. Nebudete v něm sít ani sklízet, co samo vyroste, ani sbírat hrozny z neobdělávaných vinic.*“ (Dále také v 2Kr 19,29 a nakonec Iz 37,30). Latinská Vulgata překládá tento hebr. termín slovem „*sponte*“ ... tedy spontánně, dobrovolně, samočinně. Nařízení 25 kapitoly knihy (3 Moj) Leviticus se týkají milostivého léta a roku odpočinutí, jak jsme již měli možnost postřehnout při čtení pasáže. Každý sedmý rok „*nebudeš sít, ani žnout a nesklídíš ani to, cos nezasel, jelikož žemě, kterou ti Já dávám, bude odpočívát...“* „*Jenom to, co samo (spontánně) vyroste, tím se budeš živit. To bude pokrmem tobě, tvé rodině, hostům i tvému dobytku.*“ No nejen každý sedmý rok, ale i každý 50 rok. Lv 25,10-13 „*Padesátý rok posvětíte a vyhlásíte v zemi svobodu všem jejím obyvatelům. Bude to pro vás léto milostivé, kdy se každý vrátíte ke svému vlastnictví a všichni se vrátí ke své čeledi. Padesátý rok vám bude létem milostivým. Nebudete v něm sít ani sklízet, co samo vyroste, ani sbírat hrozny z neobdělávaných vinic. Je to léto milostivé. Budete je mít za svaté. Smíte jíst z pole, co urodí. V tomto milostivém létě se každý vrátí ke svému vlastnictví.*“ Izraelci měli (dle některých exegetů SZ) v období milostivého léta a roku odpočinutí zakoušet malý ráj

na zemi. Jakoby kletba z Gen 3, 17- 19 alespoň na chvíli neplatila a nebylo potřeba v potu tváře obdělávat půdu. Ještě silnější odkaz měl každý 50 rok, kdy se kromě toho ještě napravovali křivdy, a vracel majetek, propouštěli otroci a exulanti se vraceli do domovů. Jakoby se alespoň na chvíli lid mohl vrátit do ráje. Najednou všude platila jiná pravidla. Nerozhodovala poptávka, ani trh, či snaha o co nejlepší výdělek. Také lidské snažení a lopota ustoupila do úzadí, aby se ještě markantněji a mocně projevilo „spontánní“ Boží působení. Boží lid si najednou uvědomil, že není potřeba lidského působení, obdělávání půdy, vydělávání peněz, úmorné práce – to vše nebylo potřeba, jelikož vše plynulo z Božích rukou - jakoby samovolně. Nebylo třeba se o nic rvát, zápasit. Izrael v ten čas zakoušel předchut „Nového věku, návratu do ráje.“ V hebr. jazyku doslovně svátky „přerušení“ měli za cíl také soustředit pozornost člověka na budoucího krále, krále nového věku, který sejme ze země kletbu a navrátí ten toužený ráj. (Ž 67,7; Iz 45,8; Zj 2,7 apod.)

Přál bych si, abychom i my mohli zakoušet onu předchut ráje. Myslím na církev, uprostřed Božího lidu totiž fungují a panují zcela jiné řády, než mimo něj. Církev jako tělo Kristovo zakouší nezaměnitelné společenství se svým Bohem i podobně i ve vztazích mezi lidských. Podobně jako Izrael i my očekáváme krále nového věku a modlíme se, přijď brzo. No prozatím ještě stále žijeme na této zemi a tak možná máme obavy o to, jestli jsme dobře zasedli, jestli jsme něco v naší práci, rodině, vztazích nezanedbali. Dnes k nám slovo Boží promluvílo s povzbuzením: Máš-li zaseto? Neměj obavy, ale trpělivě očekávej na výsledek Božího skrytého působení. Máš v životě pocit, že neskližíš, dokonce ani nevidíš růst ovoce? Neměj obavy, tvé oči totiž vůbec nemusí užívat výsledek, sklízet totiž může někdo jiný...

Ty víš, Pane, že jsme netrpěliví a někdy i nedočkaví. Často chceme vše hned, jako malé děti a vynucujeme si tvoje dobré dary. Děkujeme za ujištění, že dobrá setba dozrává pod tvou skrytou ochranou a péčí. Děkujeme, že nám ukazuješ, že máš péči o člověka a nemusíme se o nic obávat. Také děkujeme za připomenutí, že máš všechno v rukou a řídíš běh dějin.

Amen

KROKY ČESKÉ HISTORIE

13.část - Boleslav III.Ryšavý a polská okupace. Jaromír a Oldřich.

Po otcově smrti se vlády ujal jeho nejstarší syn Boleslav III. Dokončil dle otcova přání založení benediktinského kláštera na Ostrově u Davle ještě v roce 999. Tak vznikly v 10.stol na našem území 3 benediktinské kláštery, jeden pro řeholnice a dva pro řeholníky. To byl počín dobrý, ale jakoby se nyní novopečení kníže zbláznil. Začal dělat hrůzné činy. Svého nevlastního bratra Jaromíra jal a nechal vykastrovat a nejmladšího Oldřicha poručil utopit v lázni, což mu však a dodejme na štěstí, nevyšlo. Brojil proti biskupovi Thidtagovi, který, jak jsme si již řekli, zachránil jeho otce po mrtvici, takže před ním prchal střídavě do Míšně. Sel kol sebe nejistotu a obavy, až královna Emma s Jaromírem a Oldřichem opustili urychleně zemi a stařešinouvé rodu se dohodli na Boleslavově svržení! Osobně myslím, že s ohledem na toto počínání Boleslava III. to byl právě on, i když nebyl osobně přítomen, kdo zorganizoval krveprolití na Libici před 7 lety. Český knížecí stolec bez vládců sváděl Boleslava Chrabrého, syna Přemyslovny Doubravky a nyní polského knížete. On sem "odněkud" dosadil údajně Přemyslovce Vladivoje v roce 1002. Ten, kromě toho, že naši zem poddal v německé léno, nic významného neučinil a začátkem roku 1003 se upil smrti. Boleslav Chrabrý ihned celé Čechy (Moravu již měl) obsadil svými polskými žoldnéry, neboť poslední pokus s dosazením Boleslava III.Ryšavce skončil jeho vražděním Vršovců včetně zetě a tudíž tragicky. A tak je rok 1003 a první polovina r.1004 a přemyslovská vláda v Čechách jakoby skončila. Země pod polskou okupací a uvnitř země vládné podezřelý klid. Nyní začne diplomatické úsilí ženy, o níž jsme již dvě zmínky udělali, královny Emmy. Jak již víme, je dnes již u císaře Římské říše, Jindřicha II., s oběma nevlastními bratry Boleslava III.Ryšavce, který již je a do smrti zůstane vězněm Boleslava Chrabrého na některém jeho hradě. Domluví s císařem, že vyšle v čele vojska do Čech knížete Jaromíra. A tak císařova armáda překročí Krušné hory a valí se pod vedením 30letého Jaromíra do Čech. Zde již dochází pod nadějí příchodu osvobození od polských okupantů k povstáním ve všech hradištích a ostatních místech. Jaromír dospěje ku Praze, kde začnou zvonit zvony Vyšehradské pevnosti; ta totiž jediná se nikdy nenechala Poláky obsadit a zůstala tak věrná českému knížeti Jaromírovi. Poplach je znamením povstání. Poláci utíkají a s nimi i zrádce Soběslav Slavníkovec, který zahyne na mostě přes Vltavu. Zajímavá zpráva, že? Most přes pražskou řeku na začátku 11.stol., 160 let před Juditíným mostem? Ano, byl asi víceméně dřevěný a spojoval břehy pražského podhradí s budoucím Starým městem pražským přibližně v místech, kde je dnes most Mánesův, v oblasti, kde se říkálo "V Rybářství" či "Na Pisku". Dnes se doptáme spíše na Klárov a na Malostranskou stanici metra. Čechy opět patřily českému knížeti, ale stále bez Moravy a Slezska, které na Chrabrém budou vybojovány až v r.1019 knížetem Oldřichem. Ten, nyní coby nejmladší, obdržel od bratra Žatec, kde se v dnešní Peruci přibližně v této době seznámí s údajně krásnou Boženou (snad dokonce i vdanou za jakéhosi Křesiva), kterou pojme za svoji druhou manželku (první bezdětnou asi zapudí). Jaromírova vláda zklidnila poměry v zemi, i když jsou známy určité útoky na jeho osobu ze strany Vršovců. Ale ten náš český "pitaval", jak tuto dobu nazval spisovatel faktu, Miroslav Ivanov, neměl ještě bohužel konce. V roce 1012 Oldřich, který jediný měl dědice trůnu (i když asi původně z nemanželského lože), udeřil na bratra a vyhnal jej ze země. Sám se nechal na kamenném stolci nastolit knížetem. Jaromír, který prchnul k císaři, pobýval s jeho souhlasem v Utrechtu. Dospěli jsme k vládě knížete Oldřicha, která trvala do r.1034, kdy tento panovník při hostině byl stížen, jako kdysi jeho otec, mozkovou příhodou a zemřel. Co si v krátkosti o této vládě povíme?

Myslím, že nejdůležitější je, že se nikdo proti Oldřichovi již vojensky nezdvihl a tak z tohoto hlediska lze mluvit teprve k r.1012 o ukončení krize dějin českého státu. Maně člověka napadá, že krize u nás má v našich dnešních dnech vlastně smutné milénium. Díky tomuto vývoji můžeme mluvit od r.1012 o státu jako díle polohy nadčasové. Oldřichova vláda byla pevná a dá se přirovnat k vládě jeho dědečka. V r.1019 (využívše bojů Chrabrého v Rusku) dobyl celou Moravu a vyhnal odtud Poláky. Ihned ji světil svému 15letému synovi (možná už mu bylo 17) Břetislavovi do správy. To byl velice správný krok k udržení celistvosti těchto dvou hlavních zemí pozdější Koruny české. Nyní ty hrůzy trochu odlehčíme. Oldřich rád lovil a na lovech trávil mnohé dny. Při jednom takovém lovu bloudil v kraji podle řeky Sázavy. Byl už velmi vyčerpaný a žíznivý, když uviděl muže-poustevníka uprostřed hustého lesa. Poprosil jej o doušek vody a poté, co mu ji svatý muž podal a požehnal, proměnila se ve víno. Kníže se zajímal o světcův život a rozhodl se založit mu zde klášter, který obdržel jméno řeky, jež kraji nesla životodárné síly - tedy, jak už všichni víte, Sázava. Byl to čtvrtý benediktinský klášter na našem území, ale své "poprvé" měl hned dvě! Břevnov a Ostrov byly osazeny z ciziny, sv.Jiří pak dívkou Marií. Sázava byla osazena z vlastní země, opatem se stal Prokop (tak se náš světec jmenoval). To je první poprvé, nu a to druhé? Od svého založení byl a to po dlouhou dobu a opakovaně, výspou slovanské liturgie! To je liturgie ve slovanské řeči; taková již zněla v prvních chrámech na Levém Hradci, v Praze, Budči atd. Dnes ji používá církev řecko-katolická i církev pravoslavná. No a protože jsme přeci Slované, je to naše řeč a proto nás "Sázava volá ke sv.Prokopu". O něm a dalších osudech našich zemí si, dá-li Bůh, řekneme příště.

Za váš zájem o české dějiny děkují Jana a Slávek Linhartovi